

Asia: VN/20129/2020

Valtioneuvoston periaatepäätös teknologiapolitiikasta 2020-luvulla – teknologialla ja tiedolla maailman kärkeen

Teknologiapolitiikan päämäärä

Lausuntonne ehdotetusta teknologiapolitiikan päämäärästä.

OAJ pitää esitettyä teknologiapolitiikan päämäärää hyvänä ja kannatettavana. Se on kuitenkin hyvin kunnianhimoinen ja edellyttää toteutuakseen enemmän konkreettisia ja riittävästi resursoituja toimia etenkin koulutuksen, osaamisen kehittämisen sekä tki-toiminnan osalta.

Tavoite 1

Lausuntonne ehdotetusta tavoitteesta 1: Suomi on maailman kilpailukykyisimpiä valtioita ja maailman paras paikka teknologiayrityksille.

Tavoite on kannatettava. Kannatamme vahvoja panostuksia tutkimus- ja innovaatiotoimintaan, kuten parlamentaarisessa TKI-ryhmässä on linjattukin. Tutkimus- ja kehitystoiminnan ohella ja niiden menestymisen avaimena on samaan aikaan huolehdittava perustutkimuksen riittävästä ja vakaasta rahoituksesta. Tätä tulee periaatepäätöksessä enemmän korostaa.

Tavoite 2

Lausuntonne ehdotetusta tavoitteesta 2: Suomessa on maailman tunnetuimpia ja houkuttelevimpia teknologia-alan koulutuksen, tutkimuksen, osaajien ja investointien keskuksia.

Tavoite on kannatettava, mutta kunnianhimoinen. Haluamme esittää huolen siitä, miten tämä sinällään arvokas tavoite on sovitettavissa yhteen muiden koulutusjärjestelmälle asetettavien tavoitteiden kanssa (mm. koulutuspoliittinen selonteko), joiden niidenkään toteuttamiseen ei ole osoitettu riittäviä resursseja. Kunnianhimoisia tavoitteita on helppo asettaa, mutta niiden toteuttaminen edellyttää myös konkreettisia toimenpiteitä resursseineen.

Teknologiapolitiikan päätavoitteiden toteutuminen edellyttää, että jokaisen kansalaisen teknologisista valmiuksista huolehditaan. Koulutuksessa tämä edellyttää huomattavasti nykyistä

strategisempaa otetta. OAJ on vaatinut oppimisen digitalisaation ohjaamista kokonaisuutena, mikä edellyttäisi kansallista oppimisen digitalisaation strategiaa.

Näiden tavoitteiden toteuttaminen koulutuksessa edellyttää, että huolehditaan koulutuksen kehittämisrahoituksista, henkilöstömäärästä ja henkilöstön osaamisen vahvistamisesta. Koulutusmäärien kasvattaminen (esim. LUMA-aloille) voi olla perusteltua, muttei sitä tule tehdä koulutuksen laadusta tinkimällä, mikä edellyttää lisäysten täysimääräistä resursointia.

Kannatamme toimia työ- ja koulutusperäisen maahanmuuton helppouden ja houkuttelevuuden lisäämiseksi. Niiden osana on huomioitava kielen opetuksen merkitys kokonaisuudessaan. Tänne saapuville henkilöille on järjestettävä suomen tai ruotsin kielen opetusta, mikä edistää heidän työllistymistään, kotoutumistaan Suomeen ja yhteiskuntaamme sitoutumista. Pelkkä koulutuksen aikainen alan sanaston osaaminen ei riitä. Kielikoulutusta pitää järjestää myös suoraan työelämään tuleville ja siellä jo oleville.

Myös tulijoiden perheistä on huolehdittava erityisesti kielen oppimisen näkökulmasta. Tämä edellyttäisi sitovaa lainsäädäntöä niin valmistavan opetuksen, oman äidinkielen opetuksen kuin S2-opetuksenkin vahvistamiseksi oppijan oikeutena. S2-opetusta tulisi lisätä huomattavasti myös ammatillisessa koulutuksessa.

Kiitämme luonnoksen korostamia panostuksia perustutkimukseen. Ilman näitä myös koulutuksen ja kehittämistoiminnan onnistumisen mahdollisuudet heikkenevät.

Tavoite 3

Lausuntonne ehdotetusta tavoitteesta 3: Suomessa on maailman teknologia- ja innovaatiomyönteisin julkinen sektori, joka mahdollistaa ihmisten ja yritysten hyvinvoinnin.

Tavoite korostaa julkisten palveluiden digitalisointia ihmislähtöisesti, mitä kannatamme. Tämä edellyttää kuitenkin vahvoja toimia jokaisen kansalaisen digitaalisen osaamisen turvaamiseksi aina lapsista ikäihmisiin. Tähän on kiinnitettävä huomiota jo varhaiskasvatuksessa ja kouluopetuksessa, mutta myös jatkuvassa oppimisessa. Opettajilla korkeakouluissa ja muussakin aikuiskoulutuksessa, kuten vapaassa sivistystyössä, on merkittävä rooli tämän tavoitteet saavuttamiseksi. Tämä edellyttää vahvoja toimia opettajien osaamisen turvaamiseen kaikilla asteilla.

Tavoite palveluiden digitalisoimisesta ei saa kuitenkaan toimia itseisarvoisena, vaan digitalisaatiolla on tavoiteltava aina parempia palveluita. Digitalisaatiolla ei tule myöskään pyrkiä korvaamaan niitä palveluita, jotka perustuvat oleellisesti ihmisten kohtaamiseen kasvotusten. Tällaisesta kohtaamisen tarpeesta on saatu erinomaisia esimerkkejä vaikkapa kasvatus- ja koulutuspalveluista koronapandemian aikana.

EU:n rooli on ratkaisevan tärkeä luotettavan ja turvallisen digitalisaation edistämässä kansainvälisesti. Kannatamme Suomen aktiivista roolia tähän vaikuttamiseksi.

Tavoite 4

Lausuntonne ehdotetusta tavoitteesta 4: Suomi hyötyy laajalti globaaleihin haasteisiin vastaavien teknologioiden rohkeasta kehittämisestä ja soveltamisesta.

Tavoite on ehdottomasti kannatettava. Kuitenkin, jotta Suomi voisi tämänkaltaisen edelläkävijäroolin lunastaa, edellyttäisi se edelläkävijätason panostuksia niin koulutukseen, osaamiseen, perustutkimukseen kuin tki-toimintaan. Valitettavasti näissä panostuksissa Suomi on jäänyt jälkeen keskeisiä verrokkimaistamme.

Vaadimme, että näin kunnianhimoisten tavoitelauselmien yhteydessä otetaan kantaa myös niiden toteuttamisen tarvitsemiin lisäpanostuksiin koulutuksen ja tutkimuksen resursseihin.

Seurantamalli

Lausuntonne ehdotetusta seurantamallin toteuttamisesta.

Esitetty seurantamalli on kannatettava. Kuitenkin seurannassa oleellista on myös mahdollisuus päivittää suunnitelmaa seurannan tulosten pohjalta.

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset kommentit ja huomiot.

-

Salo Jaakko
Opetusalan ammattijärjestö OAJ ry